

готви войски. *А мръдне ли Сърбия, то ще бутне и нас...*“ (Главата „В Ганковото кафене“. – Т. 13, с. 108).

Противоположна гледна точка застъпва чорбаджи Марко:

„Такова нещо, не дай боже, то ще бъде пропаст!...“ (Главата „В Ганковото кафене“. – Т. 13, с. 111). Според него Херцеговинското въстание е образът на онова, което не бива да се случва у нас. Менталната нагласа на героя, формирана в условията на робството, не е съзвучна със свободолюбивите стремежи, с желанието за бунт на всяка цена, свързана е със страха от последствията на освободителните действия за обикновените хора и с обществената неподготвеност за акта на саможертвата.

Сръбско-турската война през 1876 г. осмисля свободолюбивите стремежи на хъшовете в Румъния, които са носители не само на националноосвободителния идеал на българите, но и на общославянската идея за единството на славяните в тяхната освободителна мисия спрямо региона на Славянския юг. Повестта „Немили-недраги“ (1882–1883) пресъздава атмосферата в Румъния, когато се събират доброволците от различни славянски народи: българи, руси, черногорци за участие във войната, и хода на военните действия, завършили с геройската смърт на повечето от хъшовете на Гредетинските възвишения. В това произведение се наблюдава преодоленият страх у българите от робството. Хъшовете, независимо от индивидуалните си литературни физиономии, са образът на безстрашието, необходимо по кървавия път към свободата. Те принасят своята саможертва в безмилостния ход на историята, като надхвърлят тясно националните интереси в името на славянството.

Победното за сърбите начало на войната предизвиква радостен отзвук в гостилницата на хотел „Трансилвания“, където се намират повечето от хъшовете. Славянската съпричастност към сръбската победа се изказва и демонстрира шумно и приповдигнато от Македонски, който донася и телеграмата за важното събитие на деня: *„Момчета! Новина: вчера първият бой при Бабина глава. Сърбите победили! Вива!“* (Повестта „Немили-недраги“. – Т. 6, с. 190).

Славянската идея се асоциира с героичното и с безкористната жертвеност. Неслучайно авторът фокусира Македонски като трансмисия на славянското единство. Речевата му изява в този сублимен момент, когато приветства съпричастните на славянското дело, е наздравицата-благословия: *„Да живеят доброволците! Да живеят всички славянски юнаци! – извика Македонски, като гаврътна жадно шампанското и се ухили фамилиарно на руските доброволци, като си обриса дългите мустаци“* (Т. 6, с. 191).

Чрез визуализирането на героя с присъщия му витален темперамент се постига изразяване на духовната споеност на обединеното за общи действия славянство. Македонски е един от ярките български синове, които се ръководят в своя героизъм и самопожертвование от славянската идея. Хъшовете принасят своята саможертва за славянската свобода в боя при Гредетин.

Реалистичната многообхватност на Вазовото творчество поема в себе си не само възторзите от дълбочинно-психологическото разпространение и прояви на славянофилството, но и мрачната страница на Сръбско-българската война (1885 г.). Идеята за братството между двата славянски народа получава сериозен исторически удар. Но литературата успява и в този момент да остане проводник на межкултурното общуване. Отново се появява славянската идея,